

Teoria de la relativitat

Joan F. Mira

Un dels vicis que practique amb més constància, o més aviat una de les meues addiccions incontrolades, és la lectura de premsa, el seguiment dels noticiaris, i la necessitat continuada de saber què passa al meu país i als altres, a casa nostra i al món. Ja sé que és un vici perillós, que no cal llegir tantes notícies ni tants comentaris, ni passar tantes hores davant dels fulls de setmanaris i diaris o davant dels informatius de la televisió, però què hi farem, no puc evitar-ho, tot i que estic ben convençut de la inutilitat relativa de l'excés d'informació. Una cosa sí que mire de fer, i és no ser lector, escoltador o contemplador passiu i acrític, sinó, si pot ser, guardar una saludable distància, una prudència permanent, una desconfiança metòdica. En uns mitjans tinc una certa fe, confirmada per la seua solvència, en uns altres la meua fe és nul·la o escassa, i uns altres simplement em provoquen el fàstic o la hilaritat. No parle tant d'ideologies explícites o implícites, de línies editorials, de la nul·la imparcialitat dels comentaris, de la manera sempre interessada de presentar la informació, dels prejudicis nacionals, regionals, locals, mentals, religiosos o irreligiosos, morals, conceptuals, etcètera: tot això cal suposar-ho d'entrada, no estranyar-se'n, i anar llegint o escoltant amb plena consciència de la parcialitat del periodista, redactor, columnista o presentador. Fins ací, res de particular. Allò que més m'emprenya, però, és la brutal relativitat que els fets mateixos sembla que tenen per als informadors: vull dir que tal o tal cosa (terratrèmol, assassinat, atemptat, tortura, guerra o guerrilla, catàstrofe, manifestació al carrer, accident, mort o desastre, és a dir, la matèria habitual dels noticiaris i dels comentaris) és o no és important segons la teoria prèvia i subjacent. Seguint la qual un fet o fenomen de tants morts o de tal volum catastròfic no és rellevant per la seua pròpia magnitud o per les seues condicions diguem-ne "objectives", sinó pel lloc on passa, pels seus autors (si en té), i per la utilitat que tinga per reforçar o no una visió prèvia del món, un govern, o una idea. Això sembla una teoria elemental i genèrica, potser una teoria falsa i suspicax, però no ho és. I els posaré dos exemples ben recents, un de petit i un de gros.

El petit és una sola mort, la mort d'una víctima innocent a Londres i d'una altra igualment innocent en un poble d'Almeria. El mort de Londres, mort a trets fulminants per les sospites irresponsables d'uns policies ineptes, esdevingué veloçment una víctima internacionalment reconeguda, una causa universal, un motiu per omplir pàgines i pàgines de premsa (a casa nostra també, evidentment) contra les ordres homicides de l'infame primer ministre Tony Blair. El mort de Roquetas, un pobre home, no sospitós de res, apallissat metòdicament fins a la mort en una caserna de la Guàrdia Civil, no ha esdevingut heroi de res. Uns dies d'atenció a la premsa espanyola, articles de judicis dubtosos, cap responsabilitat per al Govern, i passar full, que no hem de molestar ni la

Benemèrita ni el *talante* governant. I ara el desastre de Nova Orleans, sense judicis: una catàstrofe, un horror, inundacions, devastació, potser dos-cents mil desplaçats, i pàgines i pàgines de diaris, dies i dies. Molt bé, no hi ha res a dir. Però entre el 10 i el 13 de setembre, per la regió de Zhejiang, a la Xina, passà un tifó terrible. El dia 11 jo llegia al diari (que encara dedicava sis pàgines senceres a Louisiana) la notícia: "300.000 evacuats a la Xina", en vuit o deu ratlletes d'una columna marginal. Els dies següents, res. A TV3, uns segons i unes breus imatges per parlar-nos de 800.000 evacuats. Busque les notícies de la BBC, i parlen d'un milió de desplaçats, 20.000 cases totalment arrasades, i una destrucció immensa de collites, indústries i infraestructures. Però és la Xina, no tenim cap interès a criticar el país ni el govern, i encara que el desastre és, en termes de persones afectades, molt més gros que el dels Estats Units, ens importa ben poc. I aquesta és, en la pràctica, la teoria de la relativitat. El fàstic que em produeixen la pràctica i la teoria, no tinc ara mateix ganes de descriure'l.

“Un fet o fenomen de tants morts o de tal volum catastròfic no és rellevant per la seua pròpia magnitud o per les seues condicions diguem-ne ‘objectives’, sinó pel lloc on passa, pels seus autors (si en té), i per la utilitat que tinga per reforçar o no una visió prèvia del món, un govern, o una idea. Això sembla una teoria elemental i genèrica, potser una teoria falsa i suspicax, però no ho és. I els posaré dos exemples ben recents, un de petit i un de gros”